

Διακήρυξη της Ρώμης: 60 χρόνια ΕΕ

γράφει ο ΜΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ*

Ήταν 25η Μαρτίου του 1957 όταν στην ιταλική πρωτεύουσα οι αρχηγοί έξι κρατών της κεντρικής –κυρίως– και της νότιας Ευρώπης υπέγραψαν τη συνθήκη της Ρώμης ως ιδρυτική πράξη της ΕΟΚ, η οποία διαδεχόταν την από το 1952 συσταθείσα Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα. Τα διακυβεύματα ήταν εξαιρετικά σοβαρά. Η ανάπτυξη μιας ενιαίας αγοράς συμβάδιζε ως στόχος με την αναχαίτιση του εξ Ανατολών κινδύνου. Στις 25 Μαρτίου του 2017 στην ιταλική πρωτεύουσα η οικογενειακή φωτογραφία της επετειακής συνόδου της ΕΕ, όπως έχει μετονομαστεί πλέον η ΕΟΚ από την εποχή της συνθήκης του Μάαστριχτ του 1992, απεικόνιζε 27 ηγέτες. Στα χρόνια που πέρασαν η Κοινή Αγορά ισοπέδωσε το αντίπαλο δέος του «κομμουνιστικού κινδύνου» και ενσωμάτωσε εντός των κόλπων της ΕΕ το σύνολο σχεδόν των κρατικών οντοτήτων του πάλαι ποτέ Ανατολικού Μπλοκ, αλλά και αρκετά από τα θραύσματα της διαλυμένης πρώην ΕΣΣΔ.

Στα εξηκοστά της γενέθλια η ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπη με μια ολόπλευρη και βαθιά καπιταλιστική κρίση η οποία μετατρέπει και την πορεία της ολοκλήρωσης σε κρίση ταυτότητας. Η βαθύτερη οικονομική κρίση του 21^{ου} αιώνα η οποία σοβεί από το 2008 μπορεί να έχει «καταπίει» τρισεκατομμύρια ευρώ και δολάρια, αλλά το αδιέξοδο φαίνεται να παραμένει αξεπέραστο. Υπό αυτό το πρίσμα η

επετειακή σύνοδος κορυφής της Ρώμης για τον εορτασμό των εξήντα χρόνων έγινε περισσότερο διαδικαστικά σε επίπεδο συμβολισμού καθώς οι αποφάσεις για το μέλλον μιας ΕΕ πολλαπλών ταχυτήτων είχαν ήδη παρθεί όχι μόνο στο παρασκήνιο, αλλά και επισήμως. Το τέταρτο σενάριο για την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης το οποίο περιγραφόταν στη Λευκή Βίβλο, όπως την είχε παρουσιάσει ο πρόεδρος της Κομισιόν Ζαν Κλοντ Γιουνκέρ (Jean Claude Juncker), είναι πλέον η επίσημη πολιτική επιλογή διατυπωμένη κομψά, είναι η αλήθεια, και στα συμπεράσματα της συνόδου της Ρώμης στις 25 Μαρτίου 2017. «Εάν παραμείνουμε μαζί είναι η καλύτερη ευκαιρία που έχουμε να επηρεάσουμε τα παγκόσμια δεδομένα και να υπερασπιστούμε τα κοινά μας συμφέροντα και αξίες. Θα δράσουμε από κοινού, όπου είναι δυνατόν, με διαφορετικούς ρυθμούς και ένταση όπου είναι απαραίτητο, όπως έχουμε κάνει και στο παρελθόν στο πλαίσιο της Συνθήκης και αφήνοντας την πόρτα ανοιχτή σε όσους θέλουν να συμμετάσχουν αργότερα». Συνθήκη της Λισαβόνας, συνταγματοποίηση της λιτότητας και των συμφώνων σταθερότητας, ακραίος νεοφιλελευθερισμός και εισβολή του ΔΝΤ στην ευρωπαϊκή ήπειρο είναι το ζοφερό παρόν και μέλλον για τους λαούς της Ευρώπης. Συνεπώς, τα ανωτέρω προοιωνίζονται ένταση της εκμετάλλευσης και της βαρβαρότητας της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης και όξυνσης του κοινωνικού πολέμου η οποία επιφέρει

* Δημοσιογράφος

ήδη αύξηση τόσο του σχετικού όσο και του απόλυτου βαθμού εξαθλίωσης της εργατικής τάξης ξεκινώντας, όπως είναι φυσιολογικό, από τις πλέον αδύναμες περιφερειακές οικονομίες όπως αυτή της Ελλάδας.

Συνεπικουρούνται δε όλα αυτά τόσο από τα νέα προτάγματα για «ασφαλή Ευρώπη» όσο και για «ευημερούσα και βιώσιμη Ευρώπη», όπως αποκαλείται. Το δόγμα της ασφάλειας είναι ζωτικής σημασίας και αναδεικνύεται σε ζωτικής σημασίας προτεραιότητα για μια ιμπεριαλιστική ένωση η οποία αναζητεί και επιδιώκει αναβαθμισμένο και διευρυμένο ρόλο στον οξυμένο ανταγωνισμό της με τα υπόλοιπα ιμπεριαλιστικά κέντρα και κυρίως αυτά της Κίνας και της Ρωσίας, αλλά και των ΗΠΑ υπό τη νέα διακυβέρνηση Τραμπ (Trump). Η εξυπηρέτηση του δόγματος της ασφάλειας της ΕΕ συνεπάγεται την ένταση της καταστολής, της αστυνόμευσης και της παρακολούθησης του εσωτερικού εχθρού οι οποίες, όπως αποδεικνύει και η πρόσφατη εμπειρία, μπορούν να οδηγήσουν σε άρση βασικών ελευθεριών και μονιμοποίηση του «κράτους έκτακτης ανάγκης». Με πρόσχημα την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του φονταμενταλισμού, αλλά και των προσφυγικών-μεταναστευτικών ροών, οξύνεται και η επιθετικότητα όσον αφορά τα εξωτερικά σύνορα με την παράλληλη ενίσχυση αυτόνομων στρατιωτικών δομών της ΕΕ, με στόχο την ενίσχυση της θέσης και της γεωστρατηγικής επιρροής στην εν εξελίξει αναδιανομή του κόσμου. Ταυτόχρονα, σε γλυκερές και γενικόλογες εκφράσεις περί «ευημερούσας και βιώσιμης Ευρώπης» αναπαράγονται ως επίσημη πολιτική και ιδεολογία τα νεοφιλελεύθερα προτάγματα οικονομικής μεγέθυνσης, ανάπτυξης, καινοτομίας με στόχο την πλήρη υποταγή των παραγωγικών δυνάμεων και την αξιοποίηση της επιστήμης και της τεχνολογίας προς την εξυπηρέτηση του καπιταλιστικού-μονοπωλιακού κέρδους.

Το απαραίτητο συμπλήρωμα σε όλα αυτά είναι ο πυλώνας της «κοινωνικής Ευρώπης». Ακόμη και η επίκληση των ίσων ευκαιριών, της ισότητας και της κα-

τάργησης των διακρίσεων λειτουργούν ως αναδιανεμητικοί μηχανισμοί αντιμετώπισης της ακραίας φτώχειας και έντασης της εκμετάλλευσης στο εργασιακό πεδίο. Αυτό για το οποίο πανηγυρίζουν ορισμένοι «ευαίσθητοι», εγχώριοι και μη, πάντα στο όνομα μιας νεφελώδους «Αριστεράς», δεν είναι παρά η θεσμοθέτηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος –στα δικά μας πράγματα «κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης»– ως μηχανισμού αντιμετώπισης της απόλυτης ένδειας. Σε όλο αυτό τον συνθηπτικό για τις δυνάμεις της εργασίας συσχετισμό οι αναφορές στην «αναγκαιότητα άσκησης πολιτικών για την καταπολέμηση της ανεργίας» και τη διατήρηση του «ευρωπαϊκού κοινωνικού κεκτημένου» αγνώστων λοιπών στοιχείων ταυτότητας δεν είναι παρά η απαραίτητη χρυσόσκονη, που αδιάστακτα πωλούν στο εσωτερικό τους ακροατήριο ηγέτες σαν τον Αλ. Τσίπρα.

Η σημερινή διακήρυξη αποτυπώνει τόσο με σαφή και κατηγορηματικό τρόπο όσο και πίσω από τις γραμμές ότι το οικονομικό πρόταγμα είναι η ταχεία απόκλιση κέντρου και περιφέρειας, η εμφάθυνση των ανισοτήτων και η συνεχής απόκλιση του ανεπτυγμένου Βορρά από τους καθυστερημένους του Νότου και της Ανατολής και η ένταση της ανισόμετρης ανάπτυξης ως εγγενούς στοιχείου της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης της Γηραιάς Ηπείρου. Επιπλέον, η ανάκαμψη της κερδοφορίας η οποία μπορεί να αφήσει πίσω της έναν κοινωνικό ερειπιώνα και σε κάποιο βαθμό να καταστρέψει και ένα μέρος των πιο αδύναμων καπιταλιστικών επιχειρήσεων και μια σειρά σύμμαχων προς την αστική τάξη στρωμάτων, είναι σοβαρό συνδυαστικό στοιχείο των κυρίαρχων τάξεων της Ένωσης. Μέσα από την ΕΕ διασφαλίζουν τα συμφέροντα και τη διαίωνιση της κυριαρχίας τους, έστω και εάν εσωτερικές αντιφάσεις και αντιθέσεις οδηγούν σε όξυνση ανταγωνισμών που μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές κρίσεις μεταξύ δύο ή περισσότερων αστικών τάξεων. Το πρώτιστο είναι η διασφάλιση των συνολικών καπιταλιστικών συμφερόντων και σε αυτό αποσκοπεί ολόκληρη η βεντά-

λια από πολιτικές της ΕΕ. Αστικές τάξεις όπως η ελληνική έχουν διαχρονικά συνδέσει την ύπαρξη και την πολιτική επιβίωσή τους με την ΕΟΚ και την ΕΕ. Ωστόσο, σε αυτή τη νέα εποχή σε μια σειρά χωρών της ΕΕ από τις πλέον ανεπτυγμένες, όπως η Γερμανία και η Γαλλία έως τις πιο αδύναμες όπως η Βουλγαρία, κομμάτια της αστικής τάξης αντιμετωπίζουν αρνητικά ως και εκθρικά την προοπτική της πλήρους αφοσίωσης και συμβολής τους στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Έτσι, αναπτύσσονται αντίρροπες προς την κυρίαρχη αντίληψη δυνάμεις οι οποίες συμβάλουν εκούσια ή ακούσια στη διάσπαση, το διαμελισμό και την αποσύνθεση της ΕΕ, είτε πρόκειται για τη Βρετανία με τις πολλαπλές ιδιαιτερότητές της, είτε για δυνάμεις οι οποίες επικεντρώνουν σε μια εθνοκεντρική αντίληψη της ανάπτυξης και του ξεπεράσματος της κρίσης ή αντιμετωπίζουν ακόμα και το ενδεχόμενο νέων συμμαχιών με άλλα καπιταλιστικά κέντρα. Βάρβαρη και αιμοσταγής λιτότητα, ακραίος αντικομμουνισμός και ανάδυση ακροδεξιών έως φασιστικών κυβερνήσεων ανά την ευρωπαϊκή επικράτεια είναι η επικάλυψη όλων των ανωτέρω στην σημερινή ΕΕ.

Η εικόνα και η ιδεολογική υπεροχή μιας ΕΕ, η οποία δόθηκε ευημερεί και προσφέρει ευκαιρίες στους λαούς για οικονομική ανέλιξη και σύγκλιση των βιολογικών επιπέδων προς τα πάνω, είναι δεδομένο πως και μετά τις τελευταίες εξελίξεις δεν μπορεί πλέον να υπάρξει. Το νόμισμα έχει δύο όψεις ωστόσο. Σε χώρες όπως η Ελλάδα μεγάλα τμήματα της εργατικής τάξης, αλλά και άλλων εκμεταλλευόμενων στρωμάτων παραμένουν εγκλωβισμένα σε ιδεολογήματα περί ευρωπαϊκών «μονοδρόμων» και σίγουρα υποτάσσονται εύκολα στην κυρίαρχη αστική ιδεολογία. Παράλληλα, σε ένα μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής εργατικής τάξης, ωστόσο, αν και έχουν περιοριστεί οι αυταπάτες σε αυτό το επίπεδο, κυριαρχούν η αδιαφορία, η αποστράτευση, η παραίτηση και η απογοήτευση οι οποίες οδηγούν σε μια απονέκρωση της πολιτικής πράξης. Είναι γεγονός ότι σε μεγάλα τμήματα των λαών της Ευρώπης εμφανί-

ζεται ως ισχυρή, ή και κυρίαρχη, τάση το μίσος εναντίον μιας ΕΕ η οποία τείνει να μοιάζει με ένα αποκρουστικό τέρας. Το μεγάλο πρόβλημα με τα παραπάνω είναι πως επί δεκαετίες η ευρωπαϊκή Αριστερά δεν αμφισβήτησε ποτέ την καπιταλιστική ολοκλήρωση και, πολύ περισσότερο μετά το 1991 και την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού», στάθηκε αδύναμη να προβάλλει ένα πειστικό εναλλακτικό μοντέλο εργατικής χειραφέτησης και αμφισβήτησης της αστικής εξουσίας σε κάθε χώρα και με διεθνικό ορίζοντα. Με ελάχιστες εξαιρέσεις σε πανευρωπαϊκό επίπεδο η Αριστερά, ακόμη και κομμουνιστικής απόχρωσης, συμπεριφέρθηκε περισσότερο σαν κατοικίδιο στην αυλή των Βρυξελλών και πολύ λιγότερο σαν σοβαρή δύναμη αμφισβήτησης και ανατροπής. Σήμερα, πληρώνει τα επίχειρα της πολιτικής των τελευταίων τεσσάρων δεκαετιών έχοντας σε μεγάλο βαθμό περιθωριοποιηθεί. Ακόμη χειρότερο είναι πως το ρόλο του αμφισβητία και του ρηξικέλευθου πολέμιου της ΕΕ ιδιοποιείται σε μεγάλο βαθμό η άκρα Δεξιά, χρησιμοποιώντας στη ρητορική της ό,τι πιο ποταπό και σαθρό υπάρχει ως επιχείρημα από ρατσιστική, ξενοφοβική, εθνικιστική και αντικομμουνιστική σκοπιά. Συνεπώς, το έργο της ανατροπής των αντιδραστικών αναδιρθρώσεων και της ίδιας της ΕΕ με μια κατεύθυνση εργατικής χειραφέτησης και με προοπτική την κομμουνιστική απελευθέρωση είναι ένα τιτάνιο έργο για την εργατική τάξη και την επαναστατική Αριστερά και αποτελεί το τεράστιο επίδικο και στοίχημα των προσεχών ετών και δεκαετιών. **T**